

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ

УДК 373.2.01:159.923

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.78.5>

О. Б. Бєлова

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри логопедії та спеціальних методик
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

МАТЕРІЯ ОСОБИСТІСНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У дослідженні здійснено теоретичний аналіз із проблеми вивчення особистісної готовності до школи дітей старшого дошкільного віку. Мета дослідження – здійснити теоретичний огляд наукових джерел, присвячених особистісній готовності до шкільного навчання дітей старшого дошкільного віку. Методи дослідження: аналіз наукових джерел. Завдання дослідження: виклад теоретичного аналізу наукових джерел, як класичних, так і сучасних, щодо проблеми вивчення особистісної готовності до шкільного навчання дітей старшого дошкільного віку; обґрунтування термінів «особа», «індивід», «індивідуальність», «особистість» та терміносполуки «особистісна готовність до школи»; вивчення історично вибудованих та сучасно модернізованих моделей структур особистості; ознайомлення із сучасними науковими дослідженнями, що розкривають специфічну характеристику різноманітних типів особистості, які притаманні людям; визначення важливих компонентів для особистісної готовності до навчання в школі дітей старшого дошкільного віку. Під час наукового теоретичного дослідження було визначено, що проблема розвитку особистості дорослої людини та дитини зокрема є актуальною у різних наукових галузях (філософії, соціології, психології, педагогіці, медицині тощо) та стає предметом вивчення як у зарубіжних, так і вітчизняних учених; вивчено зміст термінів і терміносполук та описано значення «особистісної готовності до школи»; розкрито, що згідно з науково-практичними дослідженнями вченими пропонується варіативність моделей структур особистості, які відрізняються між собою складом та змістовою характеристикою. Для розуміння змісту особистісної готовності дитини до школи зосереджено увагу на структурі особистості К. Платонова, в основу якої він включає чотири підструктури: біологічну (фізіологічну), форму відображення, форму досвіду, форму спрямованості; проаналізовано сучасні наукові праці, де виділено та описано типи особистості, що здатні визначити ранню перспективу людини: тип А – перфекціонізм, тип В – стресостійкість, тип С – сумнівність, тип D – переважання почуттів занепокоєння. Згідно з іншою типологією розкрито «звичайний тип» – емоційно стабільний; «замкнений тип» – недостатньо відкритий; «егоцентричний тип» – збільшення екстраверсії; «тип рольових моделей» (зразок для наслідування) – високі показники за всіма параметрами; на основі аналізу наукових джерел встановлено, що для особистісної готовності до навчання в школі дітей старшого дошкільного віку крім достатнього розвитку психологічних властивостей має бути сформовані й базові компоненти, такі як: фізіологічний (фізична зрілість, уміння здійснювати інтелектуальну чи фізичну діяльність), мовленнєвий (фонетико-фонематичний, лексико-граматичний, словниковий розвиток), інтелектуальний (пізнавальна та розумова активність), емоційний (адекватне реагування, розвиток гармонійних почуттів: моральність, естетичність та ін.), вольовий (витривалість, дисциплінованість та ін.), мотиваційний (прагнення до навчання), соціальний (уміння поводитися у суспільстві). Перспективою нашого вивчення стає дослідження особистісної готовності у дітей із логопатологією.

Ключові слова: особа, особистість, типи особистості, структура особистості, особистісна готовність до школи, діти старшого дошкільного віку.

Постановка проблеми. Особистісна готовність дітей старшого дошкільного віку до навчання у школі є актуальним питанням у дошкільній та початковій освіті. З урахуванням стрімкого інформаційно-технологічного впливу на навколишній світ, у якому також перебувають діти, трансфор-

мується й бачення їхньої особистісної готовності до навчання. Вступ до школи змінює соціальний статус дитини, і водночас до неї пред'являються нові освітні вимоги. Початкова школа передбачає наявність в учнів перших класів фізичної, пізнавальної, емоційно-вольової сформованості, що

дасть змогу в подальшому забезпечити їх новими знаннями та вміннями. Навчання у школі – це прогресуючий процес, який постійно рухається вперед, і діти з низьким рівнем особистісної готовності відчувають значні труднощі під час навчальної діяльності та соціальної взаємодії. Особистісна готовність до школи – це рівень засвоєння базових знань (пізнавальних, фізичних, психоемоційних, соціальних тощо) у дошкільному просторі, якій дає змогу адаптуватися до умов, пред'явлених закладами загальної середньої освіти.

Завданнями нашого дослідження є: виклад теоретичного аналізу наукових джерел, як класичних, так і сучасних, щодо проблеми вивчення особистісної готовності до шкільного навчання дітей старшого дошкільного віку; обґрунтування термінів «особа», «індивід», «індивідуальність», «особистість» та терміносполуки «особистісна готовність до школи»; вивчення історично побудованих та модернізованих моделей структур особистості; ознайомлення із сучасними науковими дослідженнями, що розкривають специфічну характеристику різноманітних типів особистості, які притаманні людям; визначення важливих компонентів для особистісної готовності до навчання у школі дітей старшого дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблему вивчення особистісної готовності до шкільного навчання дітей старшого дошкільного віку розглянуто в питаннях: навчально-виховного процесу та психічного розвитку особистості дитини (Л. Божович, Р. Єфімкіна, Г. Костюк, О. Кравцова, М. Лисіна, С. Трошина, Г. Урунтаєва); раннього підходу до навчання (S. Kagan, E. Moore, S. Bredekamp); готовності до школи (S. Dockett, B. Perry, Q. Pan, K. Trang, H. Love, J. Templin, Pekdođan, Serpil & Akgül, Esra, G. Saluja, C. Scott-Little, R. Clifford); особистісна готовність (I. Корякіна, Н. Салміна); діагностики та оцінювання готовності до шкільного навчання (K. Maxwell, R. Clifford, J. Niemeyer, C. Scott-Little, K. Snow); соціально-емоційного (L. Klein) та соціально-морального (Т. Бабаєва, Р. Овчарова) розвитку; вчительського бачення готовності дітей до школи (S. Rimm-Kaufman, R. Pianta, M. Cox); вивчення проблематичних боків готовності (M. Sudarmo, I. Lely).

Мета статті – теоретичне вивчення особистісної готовності до шкільного навчання дітей старшого дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Для вивчення проблеми особистісної готовності до школи дітей старшого дошкільного віку насамперед потрібно розібратися з термінологією, яка надасть розширене уявлення, які якості мають належати дитині перед вступом до шкільного навчання.

Аналіз наукових джерел дає зрозуміти, що «**особа**» – це окрема (конкретна) людина або індивід. Вона є неповторною як із фізичного (колір

волосся, очей, шкіри, зріст, анатомічна будова тіла), так і психічного (характер, темперамент, здібності, сформованість пізнавальних та емоційно-вольових процесів) розвитку, що й визначає її «**індивідуальність**».

Поняття «особистість» не має єдиного визначення його зміст змінюється відповідно до специфіки досліджень та виду наукової галузі (філософії, соціології, психології, педагогіки, медицини тощо). Але основним розумінням є те, що якості особистості формуються на протязі усього життя людини.

«**Особистість**» – це поєднання у єдину форму різних психофізіологічних моделей (духовної, емоційної, моральної, поведінкової, свідомої, самосвідомої, розумової, мотиваційної тощо), що й визначає людську унікальність. Особистість формується під впливом соціальної установки, культурної спадщини, психологічних та біологічних процесів та потреб.

Індивідуальність особистості, на думку Л. Казміренко, О. Кудерміної, О. Мойсеєвої та інших учених, визначається сполученням психічних властивостей, таких як характер, темперамент, своєрідністю сформованості пізнавальних (відчуття, сприймання, пам'ять, увага, мислення, уява, мовлення) та емоційно-вольових (почуття, мотивація, воля) процесів [1, с. 52–58].

Науковцями представлено різні структури особистості, розглянемо деякі з них. Зокрема, К. Платонов в основу структури особистості включає чотири підструктури: *біологічну (фізіологічну)* – її змінність залежить від функціонування нервової системи, статевої належності, вікової періодизації; *форму відображення* – вплив соціальних умов на розвиток психічних процесів людини та їх реалізація в пізнавальній та емоційно-вольовій діяльності; *форму досвіду* – під час навчання та виховання у соціальному середовищі; *форму спрямованості* – соціальна детермінація та сформованість у людини моральних якостей, інтересів, потреб, ідеалів, світогляду, взаємостосунків з оточуючими [2].

О. Данильян та В. Тараненко описують три складника: фізичний – фізіологічна зрілість, а також результати діяльності ручної праці та інтелекту; духовний – внутрішня установка на моральне та свідоме світосприйняття; соціальний – соціальні взаємовідносини [3, с. 297–305]. О. Ковальов включає темперамент, спрямованість, здібності (інтелектуальні, емоційно-вольові) [4]. Б. Ананьєв ґрунтується на соціальних, соціально-психологічних та психофізіологічних характеристиках [5]. Г. Костюк звертає увагу на важливість сформованої свідомості, самосвідомості, спрямованості до діяльності та психофізіологічних властивостей [6].

Ученими представлено різноманітність «типів особистості», які відрізняються складом

та характеристиками. Так, одна з них розкрита S. McLeod, який, ґрунтуючись на працях D. Ragland, R. Brand, описав чотири типи особистості (A, B, C, D). На його думку, вони здатні визначити ранню перспективу людини. *Тип А* – перфекціонізм (прагнення до ідеалу), нетерплячість, орієнтація на досягнення, конкурентоспроможність, агресивність у діях; *тип В* – стресостійкість, рівномірність, гнучкість, креативність, пристосованість до змін; *тип С* – сумнівність, перфекціонізм, прояв емоцій (від позитивних до негативних); *тип D* – переважання почуттів занепокоєння, смутку, дратівливості, песимістичного світогляду, невпевненості у собі, уникнення соціальних ситуацій, страх перед відмовою, похмурий вигляд, безнадійність [7; 8].

Інші вчені (M. Gerlach, B. Farb, W. Revelle & L. Nunes Amaral) на базі масштабного дослідження вкладають інший зміст у типи особистості: «звичайний» – емоційно стабільний; «замкнутий» – недостатньо відкритий; «егоцентричний» – збільшення екстраверсії; «тип рольових моделей» (зразок для наслідування) – високі показники за всіма параметрами. Також автори зауважують, що з віком типи особистості змінюються [9].

Таким чином, можна побачити, що не існує єдиного прийнятого типу особистості. Залежно від виду дослідження характерологічні типи за своїм змістом змінюються.

Відповідно до аналізу вищезазначених наукових позицій, «**особистісна готовність до навчання**» дітей старшого дошкільного віку передбачає сформованість психологічних властивостей (характеру, темпераменту), мовленнєвого (фонетико-фонематичний, лексико-граматичний розвиток, достатній словниковий запас, уміння слухати та висловлювати власну думку та ін.), інтелектуального (розумова активність із залученням процесів сприймання, пам'яті, уваги, мислення, уяви та ін.), емоційного (різні види емоцій та почуттів, таких як моральність, естетичність, практичність та ін.), вольового (цілеспрямованість, наполегливість, дисциплінованість та ін.), мотиваційного (потреба в досягненні успіху, адекватний рівень самооцінки та домагань), фізіологічного (фізична зрілість), соціального (уміння вибудовувати взаємостосунки) компонентів.

За словами О. Кравцової та М. Лисіної, майбутній школяр має свідомо ставитися до навчальної діяльності, до своїх можливостей, результатів роботи та поведінки [10; 11].

На думку М. Лисіної, у старшого дошкільника має бути сформований також рівень розвитку ситуативно-особистісного спілкування: дитина – дорослий; дитина – однолітки; дитина – дитина (Я-особистість, або ставлення до самого себе). Науковець представляє чотири форми спілкування дитини з дорослими: ситуативно-особистісне (емоційне спілкування, яке більшою мірою

притаманне дітям раннього віку); ситуативно-ділове (співпраця дитини з дорослими під час засвоєння дій із різноманітними предметами у процесі гри, притаманне молодшим дошкільникам); позаситуативно-пізнавальне (визначається широкою пізнавальною активністю, дитина потребує нових знань, тому часто звертається із запитаннями до дорослих; така форма притаманна дошкільникам середньої групи віком від 4-х до 5-ти років); позаситуативно-особистісне (у старшого дошкільника спостерігається високий рівень пізнавальної допитливості; діти потребують визнання та підтримки з боку дорослих) [11].

С. Трошина підкреслює, що за сприятливих умов розвитку пізнавальної, емоційної, вольової та мотиваційної сфер у старших дошкільнят закладається основа особистісних якостей. Психолого-педагогічні помилки в ході навчання та виховання дитини цього періоду розвитку можуть викликати труднощі під час шкільної адаптації [12].

Т. Бабаєва, Л. Божович, І. Корякіна, Р. Овчарова, Г. Урунтаєва, С. Трошина та ін. науковці до складової частини особистісної готовності включали мотиваційний компонент – прагнення дитини бути учнем. Рівень особистісної готовності визначався через наявність одного з п'яти мотивів: *навчального* (адекватне бажання отримувати знання, вміння); *пізнавального* (потреба в новій інформації); *позиційного* (порівняння себе з дорослими); *ігрового* (нерозуміння шкільного статусу); *соціально не визначеного* (нав'язана думка дорослого, відсутність розуміння шкільної освіти); *необ'єктивного* (дія за представленим зразком, заради купування нових речей, йти до школи «як усі» тощо) [12–17].

Окрім рівня сформованості довольності, інтелектуальної, емоційної сфер, Н. Салміна для виконання конкретних завдань відносить уміння дитини підтримувати розмову зі своїми однолітками, бути ініціатором бесіди й спілкуватися з близьким оточенням [18].

Р. Ефімкіна розглядає особистісну готовність дітей до школи через рівень розвитку їхньої самоактуалізації – позитивного сприйняття самих себе. До структури особистості дошкільника вчена відносить: *домагання особистості* – прагнення бути привабливими та ефективними (дівчата хочуть стати привабливими, хлопці – ефективними). Рівень домагань формується шляхом успіхів та невдач: якщо дитина впевнена у своїх можливостях, то її нерішучість компенсується переконливими та сміливими діями); *Я-концепцію* – поступовий розвиток оцінювального, емоційного та когнітивного аспектів; *перспективу особистості* – вибір зразка для наслідування, що відповідає образу дорослості; *ієрархію мотивів* – уміння визначати значущість мотивів (від найважливіших для навчання до менш ефективних) [19].

Особистісну готовність дитини до школи у наукових джерелах часто розглядають у загальному. Науковці описують чинники, критерії, умови, які визначають готовність дошкільників до навчання у загальноосвітньому просторі. Зокрема, S. Kagan, E. Moore, S. Bredekamp розкривають п'ять вимірів готовності: фізичну (стан здоров'я, фізичні здібності); соціальний та емоційний розвиток (здатність взаємодіяти з близьким оточенням, розуміти почуття інших, адекватно проявляти емоції); підхід до навчання (схильність до навчання); сформованість мовлення (комунікативні здібності, граматично правильне мовлення); пізнавальна активність, загальна обізнаність (знання конкретних соціальних культур) [20].

Інші дослідники (S. Dockett, B. Perry) указували, що для готовності до школи необхідно зважати на всі сфери розвитку дитини [21]. Так, наприклад, S. Rimm-Kaufman, R. Pianta, M. Cox пропонують урахувати розвиток навичок, які потрібні для досягнення успіху [22]; J. Niemeyer, C. Scott-Little підкреслюють важливість сформованості елементарних знань із предметів, які вивчатимуться у початкових класах [23]. Q. Pan, K. Trang, H. Love, J. Templin (2019) звертають увагу на розвиток саморегуляції, особистих та соціальних навичок [24]. M. Sudarmo, I. Lely зазначають, що чим вища здатність дітей вирішувати проблеми, тим вища їхня готовність до вступу в початкову школу [25]. P. Serpil & A. Esra висловили думку, що академічна успішність, навички соціального спілкування, достатня зрілість, уміння спілкуватися з батьками та сфери психічного розвитку значно впливають на готовність дітей до школи [26].

G. Saluja, C. Scott-Little, R. Clifford указують на важливість використання «оцінок готовності», і діти, що є «не готовими», мають пройти додаткову підготовку, залишившись ще на рік у дошкільному закладі (K. Maxwell, R. Clifford) [27; 28]. Таке оцінювання критично сприймається окремими вченими (S. Dockett, B. Perry, K. Snow та ін.), і зазначається низка проблем, які виникають під час тестування [29].

Оцінка готовності, за словами S. Dockett, B. Perry, J. Niemeyer, C. Scott-Little, M. Jannah, має враховувати сформовані навички особистості дитини, а саме: фізичне здоров'я (знання про стан свого здоров'я, вміння слідкувати за своїм тілом тощо); підхід до навчання (прагнення та допитливість, наполегливість, креативність і винахідливість, планування, міркування); соціальний та емоційний розвиток (Я-концепція, самоконтроль, стосунки з дорослими, стосунки з однолітками, вирішення соціальних проблем); мовлення та спілкування (уміння слухати, висловлювати думку, розширений словниковий запас, граматично правильне мовлення); передумови грамотності (початкові вміння читання та письма); когнітивний

розвиток та загальні знання (розвиток математичного, наукового мислення, мистецького уявлення, соціальної адаптації); руховий розвиток (розвиток дрібної моторики) [21; 23; 30].

Таким чином, особистісна готовність дошкільника визначена прийняттям нової соціальної позиції; позитивним ставленням до шкільних умов; уміннями налагоджувати взаємостосунки з близьким оточенням; сформованістю пізнавальних критеріїв, початкової мотивації, довільності у поведінці, об'єктивної самооцінки; здатністю самостійно щось вирішувати, відповідати за свої вчинки.

Висновки і пропозиції. Аналіз теоретичного дослідження з проблеми вивчення мотиваційної готовності до школи дітей старшого дошкільного віку дає змогу зробити такі висновки:

1) визначено, що проблема розвитку особистості дорослої людини та зокрема дитини є актуальною у різних наукових галузях і стає предметом вивчення як у зарубіжних, так і вітчизняних дослідженнях.

2) розкрито значення термінів «особа», «індивід», «індивідуальність», «особистість» та терміносполуки «особистісна готовність до школи»;

3) визначено варіативність моделей структур особистості, які відрізняються між собою складом та змістовою характеристикою. Для вибудовування розуміння особистісної готовності дитини до школи нами зосереджено увагу на структурі особистості К. Платонова, в основу якої він включає чотири підструктури: біологічну (фізіологічну); підструктурну форму відображення; форму досвіду; форму спрямованості;

4) проаналізовано сучасні наукові праці вчених, які виділили та описали типи особистості здатні визначити ранню перспективу людини: тип А – перфекціоніст, тип В – стресостійкий, тип С – сумнівний, тип D – занепокоєний. Розкрито особливості чотирьох типів особистості: «звичайний тип» – емоційно стабільний; «замкнений тип» – недостатньо відкритий; «еґоцентричний тип» – збільшення екстраверсії; «тип рольових моделей» (зразок для наслідування) – високі показники за всіма параметрами;

5) на основі аналізу наукових джерел установлено, що особистісна готовність до навчання у школі дітей старшого дошкільного віку крім достатнього розвитку психологічних властивостей передбачає сформованість і базових компонентів таких як: фізіологічний (фізична зрілість), мовленнєвий (фонетико-фонематичний та лексико-граматичний розвиток), інтелектуальний (пізнавальна та розумова активність), емоційний (адекватне реагування, розвиток гармонійних почуттів: моральність, естетичність та ін.), волевий (витривалість, дисциплінованість та ін.), мотиваційний (прагнення до навчання), соціальний (уміння поводитися у суспільстві).

Перспективою нашого дослідження є аналіз особистісної готовності у дітей із логопатологією.

Список використаної літератури:

1. Казміренко Л.І., Кудерміна О.І., Мойсєєва О.Є. Психологія. Київ, 2005, 213 с. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/up/pidrych_psychologiya.pdf.
2. Платонов К.К. Структура и развитие личности: психология личности. Москва : Наука, 1986. 256 с.
3. Данильян О.Г., Тараненко В.М. Основи філософії. Харків : Право, 2003. 352 с.
4. Ковалев А.Г. Психологическая структура личности. *Общая психология*. Москва : Просвещение, 1981. С. 70–73.
5. Ананьев Б.Г. О проблемах современного человекознания. Санкт-Петербург : Питер, 2001. 272 с.
6. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ : Радянська школа, 1989. 608 с.
7. McLeod S.A. *Type a personality. Simply Psychology*. 2017 URL: <https://www.simplypsychology.org/personality-a.html>.
8. Ragland D.R., & Brand R.J. Coronary heart disease mortality in the Western Collaborative Group Study. Follow-up experience of 22 years. *American Journal of Epidemiology*. 1988. 127(3). P. 462–475.
9. Gerlach M., Farb B., Revelle W. & Amaral L. A robust data-driven approach identifies four personality types across four large data sets. *Nature Human Behaviour*. 2018. (2). P. 735–742.
10. Кравцова Е.Е. Психологические проблемы готовности детей к обучению в школе. Москва : Педагогика, 1991. 150 с.
11. Лисина М.И. Подготовка к школьному обучению и общение детей со взрослыми. *Формирование школьной зрелости ребенка*. Таллинн, 1982. С. 97–100.
12. Трошина С. Готов ли ребенок к школе: способы проверки, рекомендации родителям. URL: <https://psychologist.tips/92-gotov-li-rebenok-k-shkole-sposoby-proverki-rekomendatsii-roditelyam.html>.
13. Бабаева Т.И. Проблема социально-нравственного воспитания и развития ребенка в исследованиях кафедры дошкольной педагогики. Готовность к школе как педагогическая проблема. *Педагогика детства : Петербургская научная школа* : монография. Санкт-Петербург : РГПУ, 2005.
14. Божович Л.И. Психологические вопросы готовности ребенка к школьному обучению. *Вопросы психологи*. Москва : Междунар. образоват. психол. коледж, 1995. 432 с.
15. Корякіна І.В. Особистісна готовність дітей 6-го року життя до школи як актуальна проблема сьогодення. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету*. 2010. № 3. С. 176–185.
16. Овчарова Р.В., Мельникова Н.В. Развитие нравственной сферы личности дошкольника. Санкт-Петербург : Амалтея, 2008. 336 с.
17. Урунтаева Г.А. Психология дошкольного возраста. Москва : Академия, 2011. 269 с.
18. Салмина Н.Г., Иовлева Т.Е., Тиханова И.Г. Внутренняя позиция школьника и социальная желательность у детей старшего дошкольного и младшего школьного возрастов. *Культурноисторическая психология*. 2007. № 1. С. 56–62.
19. Ефимкина Р.П. Детская психология: методические указания. Москва ; Новосибирск : Научно-учебный центр психологии НГУ, 1995.
20. Kagan S.L., Moore E., & Bredekamp S. Reconsidering children's early development and learning: Toward common views and vocabulary. Washington, DC: National Education Goals Panel, Goal 1 Technical Planning Group. 1995.
21. Dockett S., & Perry B. Transitions to school: Perceptions, experiences and expectations. Sydney: University of New South Wales Press. 2007.
22. Rimm-Kaufman S., Pianta R., & Cox M. Teachers' judgements of problems in the transition to kindergarten. *Early Childhood Research Quarterly*. 2000. 15(2). 147–166.
23. Niemeyer J., & Scott-Little C. Assessing kindergarten children: A compendium of assessment instruments. Greensboro, NC: SERVE. 2001
24. Pan Q., Trang K.T., Love H.R., & Templin J. Scholl Readiness Profiles And Growth In Academic Achivement. *Frontiers in Education*. 2019. 4. P. 1–17.
25. Sudarmo M.P., & Lely I.M. Kemampuan Problem Solvingdengankesiapan Masuk Sekolah Dasar. *Psikologia: Jurnal Psikologi*, 2017. Vol. 2.(1) P. 38–51.
26. Pekdoğan Serpil & Akgül Esra. Preschool Children's School Readiness. *International Education Studies*. 2016. 10. 144. 10.5539/ies.v10n1p144.
27. Saluja G., Scott-Little C., & Clifford R.M. Readiness for school: A survey of state policies and definitions. *Early Childhood Research and Practice*. 2000. 2(2). URL: <http://ecrp.uiuc.edu/v2n2/saluja.html>.
28. Maxwell K.L., & Clifford R.M. School readiness assessment. *Beyond the Journal, Young Children on the Web*. 2004. URL: www.journal.naeyc.org/btj/200401/Maxwell.pdf.

29. Snow, K.L. Measuring school readiness: Conceptual and practical considerations. *Early Education and Development*. 2006. 17(1). P. 7–41. URL: www.leaonline.com/doi/pdf/10.1207/s1556693Seed1701_2.
30. Jannah, M. Menakar Kesiapan Anak Masuk Sekolah. *Tersedia*. 2015. URL: <http://www.mjariseno.blogspot.com/2015/02/menakarkesiapan-anak-masuk-sekolah.html?m=1>.

Bielova O. Matter of personal readiness to school of children of older preschool age

In scientific research, the theoretical analysis on the problem of studying personal readiness for the school of children of senior older age is carried out. The purpose of the study is to conduct a theoretical review of scientific sources devoted to personal readiness for the schooling of older preschool children. Research methods: analysis of scientific sources. Objectives of the study: presentation of theoretical analysis of scientific sources, both classical and modern research on the problem of studying personal readiness for the schooling of older preschool children; substantiation of terms such as “person”, “individual”, “individuality”, “personality” and terms – “personal readiness for school”; study of historically-built and modern-modernized models of personality structures; acquaintance with modern scientific research that reveals the specific characteristics of different types of personality that are inherent in people; identification of important components for personal readiness for the schooling of older preschool children. During the scientific theoretical research it was determined that the problem of personality development of adults and children, in particular, is relevant in various scientific fields (philosophy, sociology, psychology, pedagogy, medicine, etc.) and becomes the subject of study, both foreign and domestic scientists; the meaning of terms and phrases is studied and the meaning of “personal readiness for school” is described; it was revealed that according to scientific and practical research, scientists offer a variety of models of personality structures, which differ in composition and content characteristics. To understand the content of the child’s personal readiness for school, we focus on the structure of K. Platonov’s personality, which is based on four substructures: a biological (physiological), form of reflection, a form of experience, a form of orientation; modern scientific works are analyzed, which have identified and described the types of personality that can determine the early perspective of man: “Type A” – perfectionism, “type B” – stress resistance, “type C” – doubt, “type D” – the predominance of anxiety. Also, according to another typology, the “usual type” is revealed – emotionally stable; “Closed type” – not open enough; “Egocentric type” – increase in extraversion; “Type of role models” (role model) – high performance in all parameters; Based on the analysis of scientific sources, it was found that for personal readiness for the schooling of older preschool children in addition to sufficient development of psychological properties should be formed basic components such as: physiological (physical maturity, ability to perform intellectual or physical activity), speech (phonetic -phonemic, lexical-grammatical, vocabulary development), intellectual (cognitive and mental activity), emotional (an adequate response, development of harmonious feelings: morality, aesthetics, etc.), volitional (endurance, discipline, etc.), motivational (desire to learning), social (ability to behave in society). In the future, the prospect of our study is the study of personal readiness in children with speech pathology.

Key words: a person, personality, personality types, personality structure, personal readiness for school, children of older preschool age.